

об'єктів та інших екоініціатив. Також держава може встановлювати нормативно-правову базу, що сприяє розвитку екологічного сільського господарства та привертає увагу інвесторів, які зацікавлені в сталому розвитку [2].

Висновки. Пропонуємо шляхи, які сприятимуть підвищенню інвестиційної привабливості сільського господарства в Україні: забезпечення стабільного прозорого законодавства; підвищення ефективності виробництва та зменшення витрат; розвиток інфраструктури, що сприятиме збільшенню виробництва та збуту продукції; підвищення якості та безпеки продукції; розвиток кооперації та об'єднань сільськогосподарських підприємств; привабливість фінансових інструментів: дотації, кредити, інвестиційні фонди; підвищення конкурентоспроможності підприємств на міжнародному ринку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аграрний сектор економіки: підсумки 2022 та прогноз на 2023 рік. *Національний інститут стратегічних досліджень*. 2023. URL: <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/ahrar-nyu-sektor-ekonomikypidsumky-2022-ta-prohnoz-na-2023-rik> (дата звернення: 08.04.2024).

2. Аграрний розвиток та його екологічні аспекти: Аналітичний звіт. *Міністерство сільського господарства та продовольства*. URL: <https://minagro.gov.ua/> (дата звернення: 08.04.2024).

3. Поліщук Н. В., Попадюк Я. А. Особливості формування інвестиційного механізму розвитку підприємств. Збірник матеріалів I Всеукраїнської науково-практичної конференції, присвяченої 55-річчю кафедри фінансів і банківської справи «Актуальні проблеми розвитку фінансів в умовах цифровізації економіки України» (м. Вінниця, 27 квітня 2023 р.). Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2023. С. 50–52.

Маслій О. А.

канд. екон. наук, доцент,
доцент кафедри фінансів, банківського бізнесу та оподаткування
Національного університету
«Полтавська політехніка ім. Ю. Кондратюка»

Іващенко Ю. А.

здобувач першого рівня вищої освіти
ОП «Фінанси, банківська справа та страхування»,
Національного університету
«Полтавська політехніка ім. Ю. Кондратюка»

ЗНАЧЕННЯ СТРАХУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РИЗИКІВ ПІДПРИЄМСТВ У СУЧАСНИХ УМОВАХ

Вступ. Сучасні економічні умови характеризуються високим рівнем динамічності та невизначеності, що робить діяльність підприємств все більш ризикованою. Фінансові ризики, як-от курсові коливання, зміни процентних ставок, інфляція, кредитні ризики тощо можуть негативно впливати на фінансовий стан підприємства, його прибутковість і конкурентоспроможність. У цих умовах страхування

фінансових ризиків стає одним із ключових інструментів забезпечення фінансової стійкості, стабільності розвитку підприємства та зниження впливу негативних факторів на фінансовий стан підприємств.

Мета роботи – вивчення значення страхування фінансових ризиків для підприємств в умовах зростання невизначеності та ризикованості економічного середовища.

Основна частина. Здійснення підприємницької діяльності безпосередньо пов'язане з ризиком, зі зростанням рівня якого відбувається збільшення прибутку підприємства. Це спонукає бізнес вести більш агресивний тип фінансово-економічної діяльності.

З економічного погляду ризик – це ймовірність отримання негативного результату (отримання фінансових витрат або додаткових і непередбачених витрат, неотримання запланованих доходів і непокриття витрат, втрата прибутку, втрата частки ринку), який виникає за невизначених економічних і фінансових умов [1]. Відповідно під фінансовими ризиками варто розуміти ймовірність виникнення негативних впливів дестабілізуючих чинників, які можуть призвести до зменшення або втрати доходів, активів, або ж загалом погіршення фінансового становища підприємства.

Фінансові ризики, мають доволі широку класифікацію за своєю природою. Найбільш поширеним у системі фінансового менеджменту є поділ фінансових ризиків підприємств на систематичні (валютний, процентний ризик) і несистематичні (кредитний ризик, ризик неплатоспроможності підприємства, ризик зниження фінансової стійкості, інфляційний ризик та ін.) [2].

Глобалізація економіки, постійні зміни технологій, геополітичні фактори та інші події призводять до зростання невизначеності та ризикованості економічного середовища [3]. Це робить діяльність підприємств все більш ризикованою, що зумовлює зростання потреби у страхуванні фінансових ризиків.

Законом України «Про страхування» передбачено страхування фінансових ризиків, що входять до 14–16 класів страхування. До них насамперед належить власне страхування фінансових ризиків (клас 16), яке на практиці може називатись «Страхування фінансових ризиків», «Страхування ризиків неплатежу» або «Страхування виконання договірних зобов'язань». За цим видом ризиків здійснюється також страхування втрат прибутку внаслідок перерв у виробництві, що реалізується у так званому «пакетному режимі», тобто одночасно зі страхуванням майна від вогневих ризиків, стихійних явищ та ін. Законом передбачене також «Страхування кредитів», «Страхування інвестицій», тобто доходу від інвестиційних операцій, а також «Страхування поруки (гарантії)» [5].

На основі практичного досвіду вітчизняних страхових компаній можна виділити такі типові страхові програми, які пропонуються в Україні для страхування фінансових ризиків (табл. 1).

Таблиця 1 – Основні види страхування фінансових ризиків підприємств

Види страхування	Найменування основного ризику для підприємства	Розмір страхових сум
Страхування ризику неплатежу	Невиконання або неналежне виконання платіжних зобов'язань щодо оплати виконаних страховальником робіт, поставлених товарів або наданих послуг згідно з укладеним договором	Вартість поставлених матеріалів, виконання робіт або надання послуг
Страхування інвестиційного ризику	Неотримання або отримання в меншому розмірі, ніж це передбачено проектом, прибутку від інвестування коштів внаслідок: помилок в експертній оцінці проекту; невиконання запланованих робіт	Проектна (планова) величина інвестиційного доходу
Страхування ризику втрати прибутку внаслідок перерв у виробництві	Зменшення прибутку внаслідок перерв у виробництві, зумовлених страховими випадками, передбаченими в основному договорі страхування майна (вогневі ризики і ризики стихійних явищ, аварії систем електро-, водо-, газопостачання, неправомірні дії третіх осіб)	Запланований (очікуваний) прибуток
Страхування ризику неповернення кредиту	Невиконання зобов'язань позичальника згідно з кредитним договором щодо повернення отриманого кредиту і відсотків за ним	Величина кредиту та/або відсотків за нього

Джерело: складено за даними [6]

Страхові компанії можуть пропонувати й інші, більш специфічні програми страхування фінансових ризиків підприємств, які відповідають потребам клієнтів. Утім як типові, так і специфічні програми мають кілька ключових переваг для підприємств. По-перше, страхування допомагає зменшити фінансовий ризик, пов'язаний з непередбачуваними втратами у підприємницькій діяльності. По-друге, страхування фінансових ризиків дає змогу зберігати фінансову стабільність, забезпечувати фінансову стійкість підприємства та зосереджуватися на стратегічних цілях навіть в умовах невизначеності. По-третє, використання підприємствами страхування фінансових ризиків може бути важливим чинником для інвесторів, які шукають підприємства зі стійкими фінансами та виваженим підходом до управління фінансовими ризиками в сучасних умовах.

Висновки. Фінансові ризики відіграють все більш важливу роль у діяльності підприємств. Вони можуть негативно впливати на прибутковість, ліквідність, платоспроможність та інші фінансові показники підприємства. Тому страхування фінансових ризиків стає одним із ключових інструментів управління ризиками для будь-якого підприємства. Правильно налагоджена система страхування дає змогу зменшити фінансові втрати та забезпечити стабільність у фінансовій сфері. Розуміння умов страхування та їх впливу на діяльність підприємства є ключовим аспектом успішного управління фінансовими ризиками.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Risks and Threats to Economic Security of Enterprises in the Construction Industry Under Pandemic Conditions / S. Onyshchenko, A. Hlushko, O. Maslii, V. Skryl. *Lecture Notes in Civil Engineering*. 2021. Vol. 181. P. 711–724.

2. Литовченко О. Підходи до ідентифікації та оцінки фінансових ризиків підприємства. *Економіка та управління підприємствами*. 2018. № 16. С. 398–404.
3. Варналій З. С., Онищенко С. В., Маслій О. А. Загрози економічній безпеці України в умовах глобалізації. *Конкурентні стратегії безпеки розвитку України у глобальному середовищі*: монографія. ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України»; за заг. ред. А. І. Мокія. Львів, 2019. С. 21–95.
4. Пугач О. Моделювання загроз системі економічної безпеки національної економіки з позицій їх своєчасного виявлення та передбачення. *Економіка і регіон*. 2015. № 3(52). С. 103–109.
5. Про страхування: Закон України від 18 листопада 2021 р. № 1909-IX. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1909-20#Text>
6. Куліш Г. П., Родніченко І. В. Вплив фінансових ризиків на результати діяльності підприємства. *Причорноморські економічні студії*. 2018. Вип. 25. С. 98–103.

Коротя О. Ю.

аспірант кафедри фінансів, банківської справи та страхування
Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара

РИНОК БОРГОВИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ЯК СКЛАДНА ЕКОНОМІЧНА СИСТЕМА

Вступ. Ринок боргових зобов'язань – складна економічна система, яка визначається великим різноманіттям учасників та інструментів. Він відображає взаємодію різних суб'єктів та фінансових установ і має вагомий вплив на фінансово-боргову стабільність та безпеку.

Мета роботи – розгляд складностей та особливостей функціонування ринку боргових зобов'язань з урахуванням його впливу на економічну систему. Ми ставимо за мету проаналізувати ключові системні аспекти цього ринку з метою з'ясування його ролі та значення у сучасному фінансовому середовищі.

Основна частина. Сучасне сприйняття та розуміння ринку боргових зобов'язань відображається в усвідомленні його складності та впливу на глобальну економіку. Цей ринок стоїть перед викликами, як-от високий рівень заборгованості, нестабільність валютних курсів та ризик невиплат. Попри це існує впевненість у його важливості для функціонування сучасної фінансової системи, що спонукає до пошуку інноваційних підходів та ефективного регулювання [1]. Саме тому дослідження у контексті монофункціональних та поліфункціональних систем може допомогти зрозуміти, як вони взаємодіють у забезпеченні макроекономічної стабільності. Розглянемо кілька підходів до аналізу:

1. Монофункціональна детерміністська проста система (робота годинникового механізму, невеликого підприємства). Аналіз ринку боргових зобов'язань може включати дослідження залежності між рівнем боргового навантаження та ефективністю функціонування невеликих підприємств.

2. Монофункціональна випадкова проста система (з перешкодами). Вивчення того, які перешкоди (як-от економічні кризи чи політичні нестабільності) впли-